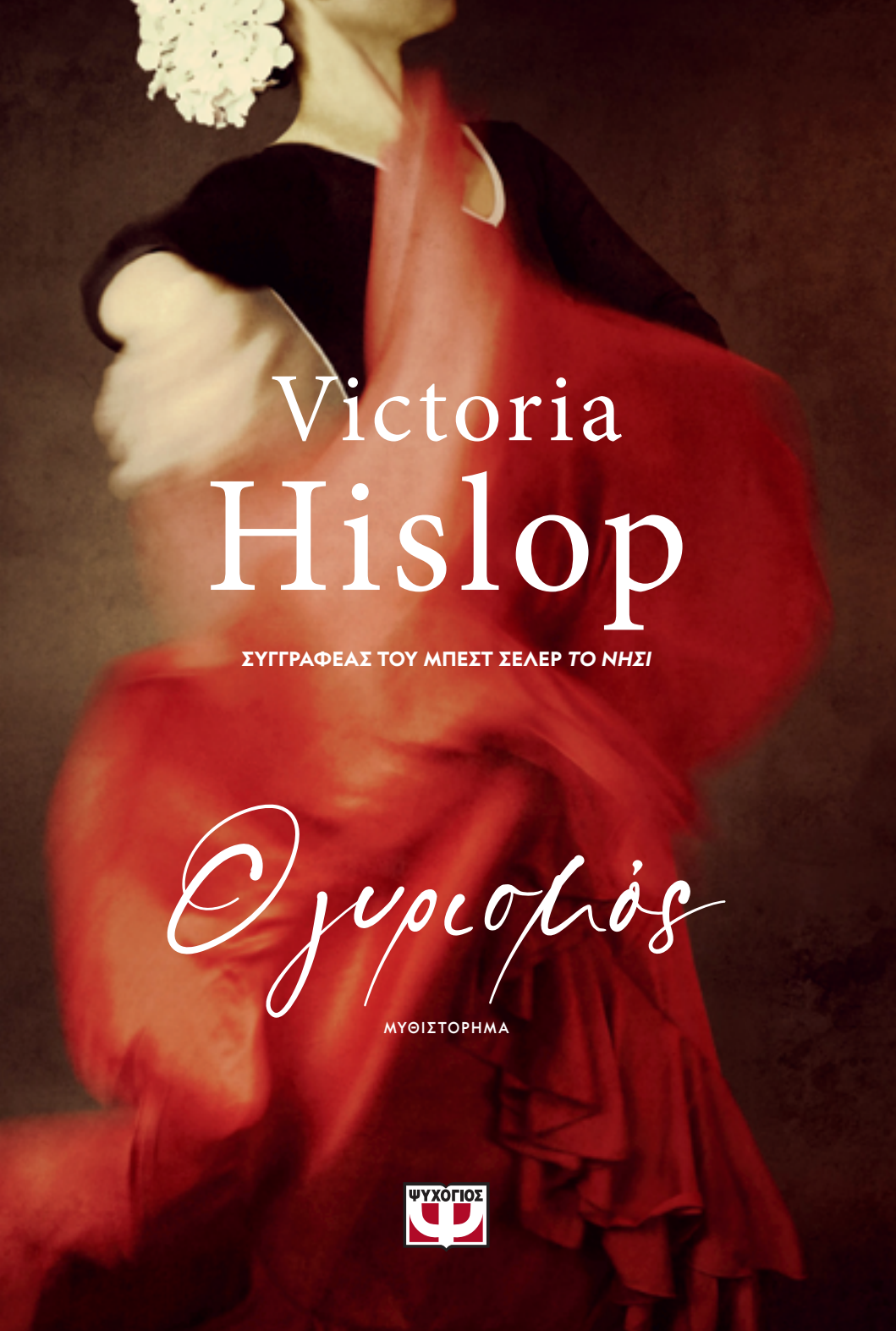

Victoria

Hislop

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΟΥ ΜΠΕΣΤ ΣΕΛΕΡ *ΤΟ ΝΗΣΙ*

Θησαυρός

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΨΥΧΟΓΙΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ο γυρισμός**
ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: The Return
Από τις Εκδόσεις Headline Review, Λονδίνο 2008
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Victoria Hislop
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Φωτεινή Πίπη
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ-ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Γιαννούσης
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Κατερίνα Σταματοπούλου

© Victoria Hislop, 2008
© Εικόνας εξωφύλλου: Josephine Cardin/Arcangel
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

Πρώτη έκδοση: Εκδόσεις Διόπτρα, 2013
Δεύτερη έκδοση: Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, Νοέμβριος 2022, 5.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-4334-8
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-4335-5

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.	**PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.**
Από το 1979	*Publishers since 1979*
Έδρα:	Head Office:
Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση	121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο:	Bookstore:
Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα	13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550	Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psichogios.gr
www.psichogios.gr • **http://blog.psichogios.gr**

Victoria

Hislop

Θυρισμός

Μετάφραση: Φωτεινή Πίππη

ΨΥΧΟΓΙΟΣ

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

Στην Emily και τον William, με αγάπη

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

Οι Εκδόσεις Ψυχογιός, θέλοντας να κρατήσουν ζωντανή τη διήγηση της συγγραφέως όπως είναι στο πρωτότυπο κείμενο, διατηρούν τις ισπανικές λέξεις μέσα στο βιβλίο με πλάγια γραφή και στο τέλος παραθέτουν μία πλήρη λίστα των ισπανικών λέξεων και φράσεων του βιβλίου με τη μετάφρασή τους, ακόμα και αυτών που είτε είναι εύκολο να ερμηνευτούν από τα συμφραζόμενα είτε εξηγούνται από την ίδια τη συγγραφέα στη ροή του κειμένου.

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

Ισπανία, 1931

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

Γρανάδα, 1937

Πίσω από τα κλειστά παντζούρια του σκοτεινού διαμερίσματος τη σιωπή της νύχτας διαπέρασε το διακριτικό κλικ της πόρτας που έκλεινε. Στο έγκλημα της αργοπορίας η κοπέλα είχε προσθέσει και την αμαρτία να προσπαθήσει να αποκρύψει τη λαθραία επιστροφή της.

«Μερθέδες! Πού, στην ευχή, ήσουν;» ακούστηκε ένας βραχνός ψίθυρος.

Ένας νέος άντρας αναδύθηκε από τις σκιές στο χολ και η κοπέλα, που δε θα ήταν πάνω από δεκάξι χρονών, στάθηκε αντίκρυ του, με το κεφάλι σκυφτό και τα χέρια κρυμμένα πίσω από την πλάτη της.

«Γιατί άργησες τόσο πολύ; Γιατί μας το κάνεις αυτό;»

Ο άντρας δίστασε για μια στιγμή, μετέωρος στο αβέβαιο κενό ανάμεσα στην απόλυτη απελπισία και την ακλόνητη αγάπη του για την κοπέλα.

«Τι κρύβεις εκεί; Λες και δεν το φαντάζομαι...»

Εκείνη άπλωσε τα χέρια της. Πάνω στις ανοιχτές παλάμες της έστεκε ένα ζευγάρι φθαρμένα μαύρα παπούτσια, το δέρμα τους απαλό σαν ανθρώπινο, οι σόλες τους τόσο τριμμένες, που ήταν διάφανες.

Εκείνος έπιασε απαλά τους καρπούς της και τους κράτησε στα χέρια του. «Σε παρακαλώ, είναι η τελευταία φορά που σου το ζητάω...» την εκλιπάρησε.

«Συγγνώμη, Αντόνιο», είπε εκείνη σιγανά, σηκώνοντας τώρα τα μάτια της στα δικά του. «Δεν μπορώ να σταματήσω. Δεν μπορώ να κάνω αλλιώς».

«Είναι επικίνδυνο, κερίδα μία, *είναι επικίνδυνο».*

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

1

Γρανάδα, 2001

Μόλις πριν από λίγο είχαν πάρει τις θέσεις τους δυο γυναίκες, οι τελευταίοι θεατές προτού ο βλοσυρός Τσιγγάνος σφαλίσει το μάνταλο της πόρτας.

Στη σκηνή εμφανίστηκαν πέντε κοπέλες με κατάμαυρα μαλλιά και πλούσιες φούστες να σέρνονται πίσω τους. Σφιχτά γύρω τους στροβιλίζονταν φουστάνια στο κόκκινο και το πορτοκαλί της φωτιάς, στο πράσινο του σμαραγδιού και το κίτρινο της ώχρας. Αυτά τα φανταχτερά χρώματα, το χαρμάνι από βαριές μυρωδιές, η σβελτάδα της εισόδου τους και η αγέρωχη περπατησιά τους είχαν μια αφοπλιστική, μελετημένη θεατρικότητα. Πίσω από τις κοπέλες ακολουθούσαν τρεις άντρες, ντυμένοι αυστηρά σαν σε κηδεία, όλα κατάμαυρα πάνω τους, από τα λαδωμένα μαλλιά τους ως τα χειροποίητα δερμάτινα παπούτσια τους.

Μετά η ατμόσφαιρα άλλαξε, όταν άρχισε να διαρρέει τη σιωπή ένας αιθέριος χτύπος από παλάμες που ίσα που ακουμπούσαν η μια την άλλη. Από τον έναν άντρα ακούστηκε ο ήχος δαχτύλων που γλιστρούν πάνω σε χορδές. Από τον άλλον, ξεπήδησε ένας μελαγχολικός θρήνος που εξελίχθηκε σε τραγούδι. Το γρέζι της φωνής του ταίριαζε στην τραχύτητα του μέρους και στη σκληράδα του βλογιοκομμένου προσώπου του. Μόνο ο τραγουδιστής και ο θίασός του καταλάβαιναν τη δυσνόητη διάλεκτο, αλλά το κοινό διαισθανόταν το νόημά της. Μιλούσε για κάποια χαμένη αγάπη.

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

Πέντε λεπτά πέρασαν έτσι, με τους σχεδόν πενήντα θεατές να κάθονται περιμετρικά στο σκοτάδι, μέσα σε μια από τις πιο υγρές σπηλιές της Γρανάδας, τις λεγόμενες *κουέβας*, σχεδόν ανήμποροι να πάρουν ανάσα. Δεν ήταν ξεκάθαρο πότε ακριβώς τελείωσε το τραγούδι –απλώς αργόσβησε μέχρι που εξαφανίστηκε– και τότε οι κοπέλες άρχισαν την έξοδό τους εφ' ενός ζυγού, ανεπιτήδευτα αισθησιακές στον βηματισμό τους, με τα μάτια τους καρφωμένα στην πόρτα ευθεία μπροστά, χωρίς να δίνουν την παραμικρή σημασία στην παρουσία των ξένων στην αίθουσα. Ο σκοτεινός χώρος απέπνεε μια αίσθηση απειλής.

«Αυτό ήταν όλο;» ψιθύρισε η μία από τις δύο αργοπορημένες θεάτριες.

«Ελπίζω πως όχι», αποκρίθηκε η φίλη της.

Για λίγα λεπτά επικράτησε μια απτή ένταση στην ατμόσφαιρα και μετά πλανήθηκε προς το μέρος τους ένας μακρόσυρτος γλυκός ήχος. Δεν ήταν μουσική, αλλά ένα μελωδικό κρουστό γουργουρητό: ο ήχος της καστανιέτας.

Μία από τις χορεύτριες επέστρεφε ήδη, διασχίζοντας τον μακρόστενο σαν διάδρομο χώρο χτυπώντας τα πόδια της στο πάτωμα, με τους φραμπαλάδες της φορεσιάς της να σέρνονται πάνω στα σκονισμένα πόδια των τουριστών της πρώτης σειράς. Το ύφασμα του φουστανιού της, στο ζωηρό πορτοκαλί του μανταρινιού με τεράστιες μαύρες βούλες, αγκάλιαζε σφιχτά την κοιλιά και τα στήθη της. Οι ραφές ήταν τσιτωμένες. Τα πόδια της χτυπούσαν ρυθμικά τη μακρόστενη λωρίδα ξύλινου πατώματος που αποτελούσε την πίστα του χορού – ένα-δύο, ένα-δύο, ένα-δύο-τρία, ένα-δύο-τρία, ένα-δύο...

Έπειτα τα χέρια της σηκώθηκαν στον αέρα, οι καστανιέτες πετάρισαν σε μια βαθιά, χορταστική τρίλια και η χορεύτρια άρχισε το αργό στροβίλισμά της. Όσο περιστρεφόταν, τα δάχτυλά της δούλευαν ακάματα τα μαύρα κρόταλα που κρατούσε στα χέρια της. Το κοινό είχε μαγευτεί.

Ένα θρηνητικό τραγούδι συνόδευε τον χορό της, που έβγαινε από το στόμα ενός τραγουδιστή με μάτια χαμηλωμένα. Η χορεύ-

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

τρια συνέχισε να στροβιλίζεται, παρασυρμένη σε μια δική της έκσταση. Δεν έδειχνε να συνδέεται με τη μουσική ούτε και οι θεατές ένιωθαν ότι τους αντιλαμβανόταν. Στο αισθησιακό πρόσωπό της διαγραφόταν μια έκφραση ατόφιας αυτοσυγκέντρωσης και τα μάτια της ατένιζαν, θαρρείς, κάποιον άλλον κόσμο, που μόνο εκείνη μπορούσε να δει. Το ύφασμα στις μασχάλες της σκούραινε από τον ιδρώτα και υδάτινες χάντρες ξεφύτρωναν στο μέτωπό της, καθώς συνέχισε να περιστρέφεται γύρω από τον εαυτό της όλο και πιο γρήγορα, όλο και πιο γρήγορα.

Ο χορός τελείωσε όπως άρχισε, με ένα αποφασιστικό χτύπημα του ποδιού στο πάτωμα, μια τελεία. Τα χέρια της ψηλά πάνω από το κεφάλι της, τα μάτια της στο χαμηλό θολωτό ταβάνι. Καμία αναγνώριση της αντίδρασης του κοινού εκ μέρους της. Το ίδιο θα της έκανε και αν δεν ήταν κανείς τους εκεί. Η θερμοκρασία μέσα στο δωμάτιο είχε ανέβει στα ύψη –όχι μόνο λόγω της ζέστης– και όσοι κάθονταν σχετικά μπροστά ανάσαιναν το μεθυστικό μείγμα γλυκερού αρώματος και ιδρώτα που ανάδινε στον χώρο η χορεύτρια.

Προτού καν φύγει από τη σκηνή τη διαδέχτηκε μια άλλη κοπέλα. Αυτή η δεύτερη χορεύτρια απέπνεε ανυπομονησία, λες και ήθελε να ξεμπερδεύει μια ώρα αρχύτερα. Κι άλλες μαύρες βούλες στροβιλίστηκαν μπροστά στα μάτια του κοινού, αυτή τη φορά σε γυαλιστερό κόκκινο φόντο, ενώ χείμαρροι από σγουρά μαύρα μαλλιά έπεφταν πάνω στο τσιγγάνικο πρόσωπό της, κρύβοντας όλα τα χαρακτηριστικά της, εκτός από τα αράπικα μάτια της, περιμετρικά τονισμένα με μια παχιά στρώση κολ. Αυτή τη φορά δεν υπήρχαν καστανιέτες, μόνο το αδιάκοπο επαναλαμβανόμενο κροτάλισμα των ποδιών: κλακ-α-τάκα τάκα, κλακ-α-τάκα τάκα, κλακ-α-τάκα τάκα...

Η ταχύτητα της κίνησης από τη φτέρνα ως τη μύτη του ποδιού και πάλι πίσω ήταν αδιανόητη. Τα βαριά μαύρα παπούτσια με τα ψηλά μασίφ τακούνια και το ατσάλινο κάλυμμα της μύτης πάλλονταν με βιμπράτο επί σκηνής. Τα γόνατά της θα είχαν απορροφήσει χιλιάδες κρουστικά κύματα. Για λίγη ώρα ο τραγουδιστής έμε-

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

νε σιωπηλός, με τα μάτια του καρφωμένα στο πάτωμα, λες και, αν διασταυρωνόταν το βλέμμα του με εκείνο της μελαχρινής καλλονής, μπορεί και να πέτρωνε. Όσο για τον κιθαρίστα, ήταν αδύνατο να αντιληφθεί κανείς αν ακολουθούσε τη δόνηση των ποδιών της ή αν η κιθάρα του ήταν που έδινε τον ρυθμό στην κοπέλα. Η επικοινωνία ανάμεσά τους ήταν αδιάλειπτη, αραγής. Η χορεύτρια σήκωσε προκλητικά τα βαριά βολάν της φούστας της, αποκαλύπτοντας τα καλλίγραμμα πόδια της με τις σκούρες νάιλον κάλτσες, και συνέχισε να επιδεικνύει τον γοργοκίνητο, αριστοτεχνικό βηματισμό της. Ο χορός κλιμακώθηκε σε κρεσέντο, καθώς η κοπέλα συνέχισε να περιστρέφεται, κάτι ανάμεσα σε σβούρα και σε στροβιλιζόμενο δερβίση. Ένα τριαντάφυλλο, που ήταν επισφαλώς στερεωμένο στα μαλλιά της, εκσφενδονίστηκε προς το κοινό. Δίχως να σκύψει να το μαζέψει, η χορεύτρια εξαφανίστηκε από το δωμάτιο σχεδόν προτού καν προλάβει να προσγειωθεί το λουλούδι. Ήταν μια εσωστρεφής παράσταση, αλλά ταυτόχρονα και η πιο απροκάλυπτη επίδειξη αυτοπεποίθησης που είχαν δει ποτέ.

Η πρώτη χορεύτρια και ο συνοδός της βγήκαν κι αυτοί από τη σπηλιά, με πρόσωπα ανέκφραστα, αδιάφοροι ακόμη απέναντι στο κοινό τους, παρά τα χειροκροτήματα.

Ως το τέλος της παράστασης εμφανίστηκαν πέντε έξι ακόμα χορεύτριες και χορευτές, εκπέμποντας όλες και όλοι το ίδιο πάθος, τον ίδιο θυμό και την ίδια οδύνη. Ανάμεσά τους ήταν ένας χορευτής, οι κινήσεις του οποίου ήταν προκλητικές σαν πόρνης, μια κοπέλα που φαινόταν πως η αναπαράσταση του πόνου της ήταν εντελώς παράταιρη με το νεαρό της ηλικίας της, και μια μεγαλύτερη γυναίκα που στο βαθιά αυλακωμένο πρόσωπό της ήταν χαραγμένες επτά δεκαετίες βάσανα.

Τελικά, όταν αποσύρθηκαν όλοι οι χορευτές, άναψαν τα φώτα. Καθώς άρχισαν να αποχωρούν οι θεατές, οι δυο γυναίκες είδαν φευγαλέα τους καλλιτέχνες σε μια πίσω αίθουσα να τσακώνονται, να καπνίζουν και να πίνουν φτηνό ουίσκι σε ξεχειλισμένα νεροπότηρα. Είχαν σαράντα πέντε λεπτά ανάπαυλα ως την επόμενη παράστασή τους.

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

Ήταν αποπνικτικά μέσα στη χαμηλοτάβανη αίθουσα που έζεχνε αλκοόλ, ιδρώτα και πούρα καπνισμένα από καιρό, και ο κόσμος ανακουφίστηκε βγαίνοντας έξω, στη δροσερή νύχτα. Ο διαυγής, καθαρός αέρας τούς θύμισε πως δεν απείχαν και πολύ από τα βουνά.

«Ήταν το κάτι άλλο», σχολίασε η Σόνια στη φίλη της. Δεν ήξερε τι ακριβώς εννοούσε, αλλά ήταν η μόνη περιγραφή που της φάνηκε ότι ταίριαζε.

«Ναι», συμφώνησε η Μάγκι. «Είχε απίστευτη ένταση».

«Έτσι ακριβώς», συμφώνησε η Σόνια. «Πολλή ένταση. Δεν ήταν καθόλου όπως το είχα φανταστεί».

«Και οι χορεύτριες δε μου φάνηκαν και πολύ χαρούμενες, έτσι δεν είναι;»

Η Σόνια δεν μπήκε στον κόπο να απαντήσει. Ήταν προφανές ότι το φλαμένκο δεν είχε σχέση με τη χαρά. Αυτό ήταν βέβαιη πως το είχε καταλάβει μέσα στις προηγούμενες δύο ώρες.

Πήραν τον δρόμο της επιστροφής, διασχίζοντας τα λιθόστρωτα προς το κέντρο της Γρανάδας, αλλά κάποια στιγμή χάθηκαν κάπου στη μαυριτανική συνοικία Αλμπαϊθίν. Θα ήταν άδικος κόπος να προσπαθήσουν να συμβουλευτούν τον χάρτη – τα μικροσκοπικά καλντερίμια δεν είχαν όλα ονόματα, ενώ κάποια από αυτά κατέληγαν σε στενά σκαλοπάτια.

Οι δυο γυναίκες ξαναβρήκαν γρήγορα τον προσανατολισμό τους, όταν έστριψαν σε ένα στενό και ξαφνικά βρέθηκαν να αντικρίζουν την Αλάμπρα. Το ανάκτορο ήταν τώρα απαλά φωτισμένο και, παρότι περασμένα μεσάνυχτα, το κεχριμπαρένιο θάμπος που έλουζε τα κτίριά του κόντεψε να τις πείσει πως ήταν ακόμα ηλιοβασίλεμα. Με τους οδοντωτούς πυργίσκους του να διαγράφονται στο φόντο του καθαρού μαύρου ουρανού, φάνταζε σαν κάτι βγαλμένο από τις *Χίλιες και μία νύχτες*.

Πιασμένες αγκαζέ, συνέχισαν να κατηφορίζουν αμίλητες την πλαγιά. Η πανύψηλη μελαχρινή Μάγκι μετρίασε τις δρασκελιές της ώστε να συγχρονιστεί με το βήμα της Σόνια. Ήταν συνήθεια σχεδόν μιας ολόκληρης ζωής για αυτές τις δυο καλές φίλες, που

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

ήταν διαμετρικά αντίθετες σωματικά από κάθε άποψη. Τα λόγια δεν ήταν απαραίτητα μεταξύ τους. Προς το παρόν, ο ήχος των ποδιών τους στο λιθόστρωτο, κρουστός σαν τα παλαμάκια και τις καστανιέτες των χορευτριών του φλαμένκο, ήταν πιο ευχάριστος από την ανθρώπινη φωνή.

΄Ηταν μια Τετάρτη στα τέλη του Φεβρουαρίου. Η Σόνια και η Μάγκι είχαν προσγειωθεί μόλις πριν από λίγες ώρες, όμως η Σόνια είχε μαγευτεί από τη Γρανάδα ήδη από τη διαδρομή από το αεροδρόμιο. Το χειμωνιάτικο ηλιοβασίλεμα έριχνε ένα έντονο φως στην πόλη, αφήνοντας τα χιονισμένα βουνά στο φόντο της δραματουργικά σκιασμένα και, καθώς έτρεχε το ταξί στον αυτοκινητόδρομο, πρόλαβαν και πήραν μια φευγαλέα γεύση από το γεωμετρικό περίγραμμα του ανακτόρου της Αλάμπρα. ΄Ηταν σαν φρουρός που φυλούσε την πόλη.

Κάποια στιγμή ο ταξιτζής τους επιβράδυνε για να πάρει την έξοδο προς το κέντρο και τότε οι δυο φίλες άρχισαν να ρουφούν αχόρταγα με τα μάτια τους τις μεγαλοπρεπείς πλατείες, τα αρχοντικά και τα διάσπαρτα μεγαλόπρεπα σιντριβάνια, προτού ο οδηγός τους στρίψει σε ένα στενό για να μπει στα λιθόστρωτα δρομάκια που απλώνονταν στην πόλη.

Παρόλο που η μητέρα της ήταν Ισπανίδα, η Σόνια είχε επισκεφτεί την Ισπανία μόνο άλλες δύο φορές, πηγαίνοντας και τις δύο σε παραθαλάσσια θέρετρα της Κόστα δελ Σολ. Εκεί είχε μείνει στις απαστράπτουσες παραλίες με την ολόχρονη λιακάδα και τα ολοήμερα προγεύματα που διαφημίζονταν στους Βρετανούς και τους Γερμανούς τουρίστες, οι οποίοι συνέρρεαν κατά χιλιάδες στην περιοχή. Αυτοί οι παρακείμενοι οικισμοί από ασορτί βίλες με περίτεχνους κίονες και σφυρήλατα κάγκελα ήταν πολύ κοντά, αλλά φάνταζαν μυριάδες μίλια μακριά από αυτή την πόλη με τους δαιδαλώδεις δρόμους και τα κτίρια που είχαν χτιστεί στο διάβα πολλών αιώνων.

Αυτό εδώ ήταν ένα μέρος με ανοίκειες μυρωδιές, μια κακοφω-

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

νία του αρχαίου και του σύγχρονου, με καφέ ξεχειλισμένα από ντόπιους, βιτρίνες γεμάτες γυαλιστερά γλυκίσματα που σέρβιραν βλοσυροί άντρες, περήφανοι για τη δουλειά τους, ρημαγμένα διαμερίσματα με κλειστά παντζούρια, σεντόνια κρεμασμένα σε μπαλκόνια εδώ κι εκεί για να στεγνώσουν. Εδώ ήταν ένα μέρος πραγματικό, σκέφτηκε η Σόνια. Τίποτα το προσποιητό εδώ.

Το ταξί τους περιφέρθηκε από δω κι από κει, έστριψε αριστερά και δεξιά, δεξιά και αριστερά και πάλι αριστερά, έτσι που πίστευαν πως θα κατέληγαν στο ίδιο σημείο απ' όπου είχαν ξεκινήσει. Κάθε στενό ήταν μονόδρομος και πότε πότε το όχημα περνούσε ξυστά από κάποιο μηχανάκι που πήγαινε αντίθετα στον μονόδρομο κι ερχόταν με ταχύτητα καταπάνω τους. Ανυποψίαστοι πεζοί κατέβαιναν επισφαλώς από τα πεζοδρόμια στον δρόμο. Μόνο ένας ταξιτζής μπορούσε να διαχειριστεί αυτόν τον λαβύρινθο. Ένα κομποσκοίνι κρεμασμένο στον καθρέφτη χτυπούσε κάθε τόσο στο παρμπρίζ κι ένα εικόνισμα της Παναγίας παρακολουθούσε σεμνά από το ταμπλό. Κανείς δεν πέθανε σ' αυτή την κούρσα, άρα φαίνεται πως η Παρθένος έκανε τη δουλειά της.

Η γλυκερή φρουτένια μυρωδιά του αποσμητικού χώρου σε συνδυασμό με τις αναταράξεις της διαδρομής είχε φέρει ναυτία και στις δυο γυναίκες, οι οποίες ανακουφίστηκαν όταν επιτέλους το όχημα επιβράδυνε και ακούστηκε το τρίξιμο του χειρόφρενου. Το ξενοδοχείο δύο αστέρων Σάντα Άνα βρισκόταν σε μια απεριποίητη πλατεΐτσα, ανάμεσα σε ένα βιβλιοπωλείο και ένα τσαγκαράδικο, με μια σειρά από πάγκους παραταγμένους στο πεζοδρόμιο, τους οποίους τώρα μάζευαν οι πραματευτές. Λεία χρυσαφένια καρβέλια ψωμιού και μεγάλα τραχιά κομμάτια ελιόψωμου τυλίγονταν προσεκτικά, ενώ οι τελευταίες φέτες από πάστα φλόρα που είχαν απομείνει από τα μεγάλα σαν ρόδες κάρου ταψιά μαζεύονταν μέσα σε λαδόχαρτο.

«Πεθαίνω της πείνας», είπε η Μάγκι παρακολουθώντας τους μικροπωλητές να φορτώνουν τα βανάκια τους. «Πάω να τους πολάβω να αγοράσω κάτι προτού φύγουν».

Με τον χαρακτηριστικό αυθορμητισμό της, η Μάγκι διέσχισε

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

τρέχοντας τον δρόμο αφήνοντας τη Σόνια να πληρώσει τον ταξιτζή. Όταν επέστρεψε, κρατούσε ένα μεγάλο κομμάτι ψωμί που ήδη έκοβε κομματάκια, ανυπόμονη να χορτάσει την πείνα της.

«Είναι πεντανόστιμο. Πάρε, δοκίμασε».

Απίθωσε ένα κομμάτι με σκληρή κόρα στο χέρι της Σόνια και οι δυο τους στάθηκαν στο πεζοδρόμιο δίπλα στις αποσκευές τους, τρώγοντας και σκορπίζοντας αφειδώς ψίχουλα στις πλάκες. Ήταν η ώρα του *πασέο* και ο κόσμος άρχιζε να βγαίνει έξω για τον απογευματινό του περίπατο. Άντρες μαζί με γυναίκες, γυναίκες πιασμένες αγκαζέ, άντρες δυο δυο. Όλοι ήταν καλοντυμένοι και, μολονότι απολάμβαναν το περπάτημα για το περπάτημα, έμοιαζαν σαν να έχουν κάποιον προορισμό.

«Ωραίο φαίνεται, έτσι δεν είναι;» είπε η Μάγκι.

«Ποιο πράγμα;»

«Να ζεις σ' αυτή την πόλη! Κοίτα τους!» Η Μάγκι έδειξε προς το καφέ στη γωνία της πλατείας, το οποίο έσφυζε από πελάτες. «Τι λες να συζητάνε πίνοντας το *τίντο* τους;»

«Τα πάντα, υποθέτω», απάντησε η Σόνια χαμογελώντας. «Την οικογενειακή ζωή τους, πολιτικά σκάνδαλα, ποδόσφαιρο...»

«Εγώ λέω να πάμε να κάνουμε τσεκ ιν», είπε η Μάγκι αποτελειώνοντας το ψωμί της. «Μετά μπορούμε να πάμε για ένα ποτό».

Ανοίγοντας την τζαμένια πόρτα, μπήκαν σε έναν φωταγωγημένο χώρο υποδοχής, με κάποια διακοσμητικά μεταξωτά λουλούδια σε συνθέσεις σαν κουτιά με σοκολατάκια και μερικά μπαρόκ έπιπλα να του προσδίδουν μια αίσθηση μεγαλοπρέπειας. Ένας χαμογελαστός νεαρός πίσω από το γκισέ τούς έδωσε ένα έντυπο να συμπληρώσουν και, αφού φωτοτύπησε τα διαβατήριά τους, τις ενημέρωσε για την ώρα του πρωινού και τους έδωσε ένα κλειδί. Το ξύλινο πορτοκάλι σε φυσικό μέγεθος του μπρελόκ του αποτελούσε την απόλυτη εγγύηση ότι δε θα έφευγαν ποτέ από το ξενοδοχείο χωρίς να το επιστρέψουν για να κρεμαστεί στη θέση του στους γάντζους πίσω από τη ρεσεψιόν.

Με εξαίρεση τον χώρο υποδοχής, όλα τα υπόλοιπα σε αυτό το ξενοδοχείο φάνταζαν κακόγουστα. Η Μάγκι και η Σόνια στρι-

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

μώχτηκαν σε ένα μικροσκοπικό ασανσέρ, στοιβάζοντας τις αποσκευές τους τη μια πάνω στην άλλη, και στον τρίτο όροφο κατέβηκαν σε έναν στενό διάδρομο. Έσυραν με θόρυβο τις βαλίτσες τους μέσα στο σκοτάδι, ώσπου να εντοπίσουν σε μια πόρτα με μεγάλα θαμπά ψηφία το νούμερο 301.

Το δωμάτιό τους είχε θέα. Αλλά όχι προς την Αλάμπρα. Είχε θέα προς έναν τοίχο και, συγκεκριμένα, προς μια εξωτερική μονάδα κλιματισμού.

«Ε, δεν ήρθαμε εδώ για να καθόμαστε να κοιτάμε από το παράθυρο», σχολίασε η Σόνια ανοίγοντας τις λεπτές κουρτίνες.

«Βέβαια. Ακόμη κι αν είχαμε ένα μπαλκόνι με πανέμορφα έπιπλα και ανεμπόδιστη θέα προς τα βουνά, δε θα το χρησιμοποιούσαμε», σιγοντάρισε γελώντας η Μάγκι. «Δεν έχει ζεστάνει ο καιρός ακόμα».

Η Σόνια άνοιξε στα γρήγορα τη βαλίτσα της, έχωσε μερικά μπλουζάκια στο συρτάρι του κομοδίνου της και κρέμασε τα υπόλοιπα ρούχα της στη στενή ντουλάπα – ο ήχος από τις μεταλλικές κρεμάστρες στη ράγα την έκανε να ανατριχιάσει. Το μπάνιο ήταν εξίσου στενόχωρο με το ίδιο το δωμάτιο και η Σόνια, παρότι μικρόσωμη, έπρεπε να στριμωχτεί πίσω από τον νιπτήρα για να κλείσει την πόρτα. Αφού έπλυνε τα δόντια της, έβαλε την οδοντόβουρτσά της στο ένα και μοναδικό γυάλινο ποτήρι και ξαναβγήκε στην κρεβατοκάμαρα.

Η Μάγκι ήταν ξαπλωμένη στο κρεβάτι πάνω από το μπορντό κάλυμμα, η βαλίτσα της στο πάτωμα, κλειστή ακόμα.

«Δε θα αδειάσεις τη βαλίτσα σου;» τη ρώτησε η Σόνια, η οποία όμως ήξερε εκ πείρας ότι η Μάγκι μάλλον θα περνούσε όλη τη βδομάδα βγάζοντας τα ρούχα κατευθείαν από τη βαλίτσα της, που θα ξεχείλιζε από προκλητικές δαντέλες και ανάκατες μπλούζες με βολάν.

«Τι είναι αυτό;» ρώτησε αφηρημένη η Μάγκι, απορροφημένη σε κάτι που διάβαζε.

«Το να αδειάσεις τη βαλίτσα σου;»

«Καλά, μπορεί να το κάνω μετά αυτό».

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

«Τι διαβάζεις εκεί;»

«Ήταν μέσα σε μια στοίβα φυλλάδια πάνω στο τραπέζι», απάντησε η Μάγκι χωμένη πίσω από μια μπροσούρα, που την κρατούσε πολύ κοντά στο πρόσωπό της για να διακρίνει τα γράμματα.

Η χαμηλή ένταση του φωτισμού μόλις και μετά βίας αραίωνε το σκοτάδι στο σκούρο μπεζ δωμάτιο, επιεικώς ανεπαρκής για να διαβάσει κανείς. «Διαφημίζει ένα σόου φλαμένκο που λέγεται *Los Fandangos*. Είναι στην τσιγγάνικη συνοικία, τουλάχιστον απ' ό,τι μπορώ να καταλάβω με τα λίγα ισπανικά που ξέρω. Τι λες, πάμε;»

«Ναι αμέ. Γιατί όχι; Φαντάζομαι ότι θα μπορούν να μας πουν στη ρεσεψιόν πώς να πάμε εκεί».

«Και αρχίζει στις δέκα και μισή, οπότε προλαβαίνουμε να πάμε να φάμε πρώτα».

Σε λίγη ώρα βγήκαν στον δρόμο με έναν χάρτη της πόλης ανά χείρας. Περιπλανήθηκαν στον λαβύρινθο των σοκακιών, ακολουθώντας εν μέρει τις μύτες τους και εν μέρει τον προσανατολισμό του χάρτη.

Χαρδίνες, Μιρασόλ, Κρουθ, Πουεντεθουέλας, Καπουτσίνας...

Η Σόνια θυμόταν τη σημασία των περισσότερων από αυτές τις λέξεις από τον καιρό που πήγαινε σχολείο. Καθεμιά είχε τη μαγεία της. Ήταν σαν πινελιές που ζωγράφιζαν το τοπίο της πόλης, συμβάλλοντας καθεμιά ξεχωριστά στη διαμόρφωση της εικόνας του συνόλου. Όσο πλησίαζαν στο κέντρο της πόλης, τα ονόματα των δρόμων αντανακλούσαν την κυριαρχία της ρωμαιοκαθολικής θρησκείας.

Περπατούσαν προς τον καθεδρικό ναό, την καρδιά της πόλης. Σύμφωνα με τον χάρτη, τα πάντα εκπορεύονταν από εδώ. Τα στενά σοκάκια φάνταζαν παράταιρη διαδρομή για να φτάσει κάποιος σε ένα τόσο σημαντικό σημείο, όμως όταν η Σόνια είδε κάποια κάγκελα και δυο ζητιάνες να κάθονται μπροστά από μια ξυλόγλυπτη πόρτα, σήκωσε για πρώτη φορά τα μάτια της. Από πάνω τους δέσποζε το πιο κραταιό κτίριο. Γέμιζε τον ουρανό, ένας συμπαγής όγκος από χαρακτηριστική πέτρα σαν φρούριο.

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

Δεν εκτεινόταν προς το φως, όπως ο καθεδρικός του Αγίου Παύλου, του Αγίου Πέτρου ή η βασιλική της Σακρέ-Κερ της Μονμάρτρης. Από εκεί που στεκόταν η Σόνια φάνταζε σαν να κρύβει το φως. Ούτε προοιωνιζόταν την παρουσία του με κάποιον τεράστιο κενό χώρο μπροστά του. Παραμόνευε κρυμμένο πίσω από τους καθημερινούς δρόμους με τα καφέ και τα μαγαζιά, αθέατο από τα περισσότερα σημεία αυτών των στενών.

Όταν η ώρα πήγε ακριβώς, όμως, ο καθεδρικός ναός θύμισε σε όλο τον κόσμο την παρουσία του. Καθώς στέκονταν και κοιτούσαν οι δυο φίλες, άρχισαν να σημαίνουν οι καμπάνες. Ο όγκος του ήχου τους ήταν συγκλονιστικός. Η βαθιά μεταλλική κλαγγή χτυπούσε ανάμεσα στα μηνίγγια τους. Η Σόνια έκλεισε τα αυτιά της με τα χέρια της και ακολούθησε τη Μάγκι που είχε αρχίσει να απομακρύνεται από τον εκκωφαντικό ήχο.

Ήταν οκτώ η ώρα και τα *τάπας* μπαρ γύρω από τον καθεδρικό ναό είχαν αρχίσει να γεμίζουν κόσμο. Η Μάγκι πήρε στα γρήγορα μια απόφαση και κινήθηκε προς ένα μαγαζί, έξω από το οποίο στεκόταν και κάπνιζε ένας σερβιτόρος.

Όταν είχαν κουρνιάσει σε δύο ψηλά ξύλινα σκαμπό, οι δυο γυναίκες παρήγγειλαν κρασί. Τους το έφεραν σε δυο κοντόχοντρα ποτήρια μαζί με ένα πλούσιο πιάτο *χαμόν* και κάθε φορά που παράγγελναν κι άλλο ποτό, εμφανίζονταν μαγικά κι άλλα *τάπας*. Παρότι πεινούσαν πολύ, αυτοί οι μεζέδες με ελιές, τυρί και πατέ τις χόρτασαν λίγο λίγο.

Η Σόνια ήταν απολύτως ευχαριστημένη με την επιλογή της Μάγκι. Πίσω από το μπαρ πελώρια χοιρομέρια κρέμονταν από το ταβάνι σαν γιγάντιες νυχτερίδες κρεμασμένες ανάποδα σε δέντρα. Λίπος έσταζε από τα χοιρομέρια μέσα σε μικρούς πλαστικούς κώνους. Δίπλα τους κρέμονταν *τσορίθος* και στα πίσω ράφια έστεκαν τεράστιοι τενεκέδες με ελιές και τόνο. Σε πολύ μικρή απόσταση υπήρχαν ατελείωτες σειρές μπουκάλια. Η Σόνια λάτρευε αυτό το σκονισμένο χάος, το πλούσιο, γλυκό άρωμα του *χαμόν* και το βουητό της ευθυμίας που την τύλιγε σαν αγαπημένο παλτό.

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

Η Μάγκι διέκοψε το ονειροπόλημά της. «Λοιπόν, πώς πάνε τα πράγματα;»

Ήταν μια ερώτηση που συνήθιζε να κάνει η φίλη της. Μια ερώτηση κατάφορτη σαν την οδοντογλυφίδα με την οποία είχε τσιμπήσει δυο ελιές κι ένα ντοματίνι.

«Μια χαρά», αποκρίθηκε η Σόνια, ξέροντας ήδη πως η απάντηση αυτή δε θα αρκούσε. Μερικές φορές την τσάντιζε που η Μάγκι ήθελε να μπαίνει κατευθείαν στο ψητό. Από την ώρα που συναντήθηκαν στο Στάνστεντ νωρίτερα εκείνη τη μέρα, είχαν κρατήσει την κουβέντα τους ανάλαφρη και επιφανειακή, όμως αργά ή γρήγορα το ήξερε πως η Μάγκι θα ζητούσε περισσότερα. Η Σόνια αναστέναξε. Αυτό ακριβώς ήταν που αγαπούσε και ταυτόχρονα μισούσε στη φίλη της.

«Τι κάνει αυτός ο μούχλας ο σύζυγός σου;» Αυτή η πιο ευθεία ερώτηση δεν μπορούσε να απαντηθεί με μια υπεκφυγή των δύο λέξεων, σίγουρα όχι με άλλο ένα «μια χαρά».

Μετά τις εννιά η ώρα το μπαρ γέμισε γρήγορα με κόσμο. Νωρίτερα η πελατεία απαρτιζόταν κυρίως από ηλικιωμένους άντρες μαζεμένους σε πηγαδάκια. Ήταν περιποιημένοι, παρατήρησε η Σόνια, μικροκαμωμένοι και κομψοντυμένοι, με καλογυαλισμένα παπούτσια. Μετά άρχισαν να πλημμυρίζουν το μαγαζί κάπως νεότεροι άνθρωποι, οι οποίοι στέκονταν και κουβέντιαζαν ζωηρά, ισορροπώντας το κρασί τους και τα πιάτα με τα *τάπας* στο στενό περβάζι που διέτρεχε περιμετρικά όλο το δωμάτιο ακριβώς για αυτόν τον σκοπό. Η ένταση του θορύβου δυσχέραινε τώρα τη συζήτηση. Η Σόνια τράβηξε το σκαμπό της κολλητά στο σκαμπό της Μάγκι.

«Πιο μούχλας από ποτέ», της είπε στο αυτί. «Δεν ήθελε να έρθω, αλλά υποψιάζομαι ότι θα του περάσει».

Η Σόνια έριξε μια ματιά στο ρολόι πάνω από το μπαρ. Το σόου φλαμένκο θα άρχιζε σε λιγότερο από μισή ώρα.

«Πρέπει να πηγαίνουμε, έτσι δεν είναι;» είπε και κατέβηκε γλιστρώντας από το σκαμπό της. Όση αγάπη κι αν είχε της Μάγκι, προς το παρόν ήθελε να αποφύγει τις προσωπικές ερωτή-

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

σεις της. Κατά την άποψη της φίλης της δεν άξιζε κανένας σύζυγος, όμως η Σόνια υποπτευόταν πολλές φορές πως αυτό ίσως είχε να κάνει με το γεγονός ότι η Μάγκι δεν είχε ποτέ της σύζυγο, ή έστω δεν είχε ποτέ δικό της σύζυγο.

Στο μπαρ είχε σερβιριστεί ο καφές τους και η Μάγκι δεν ήταν διατεθειμένη να φύγει προτού τον πιει.

«Έχουμε χρόνο για έναν καφέ», είπε. «Όλα αργούν να αρχίσουν στην Ισπανία».

Οι δυο γυναίκες ήπιαν μονορούφι τον μονό εσπρέσο τους, ελίχθηκαν ανοίγοντας δρόμο ανάμεσα στον κόσμο και βγήκαν. Το πλήθος συνεχιζόταν και έξω από το μαγαζί, σχεδόν σε όλη τη διαδρομή ως το Σακρομόντε, όπου σύντομα εντόπισαν μια πινακίδα που έδειχνε τον δρόμο προς το *Los Fandangos.* Το μαγαζί ήταν φωλιασμένο σε μια πλαγιά, ένα ασπρισμένο κτίριο με τραχύ σοβά, η *κουέβα* όπου θα έβλεπαν φλαμένκο. Προτού καν μπουν, άκουσαν τον θελκτικό ήχο κάποιου να παίζει ακόρντα σε μια κιθάρα.

© Victoria Hislop, 2008 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2022

Η Σόνια Χέινς, κόρη του Τζακ και της Μέρι, ξέρει πως η μητέρα της καταγόταν από την Ισπανία, αλλά δεν πρόλαβε ποτέ να τη γνωρίσει καλά, καθώς την έχασε σε πολύ νεαρή ηλικία από σκλήρυνση κατά πλάκας. Όταν τα τριακοστά πέμπτα γενέθλια της καλύτερής της φίλης, Μάγκι, φέρνουν τις δύο γυναίκες σε ένα ταξίδι γιορτής και χορού στη Γρανάδα, η τύχη –ή η μοίρα– θα οδηγήσει τα βήματα της Σόνια σε ένα καφέ που ξυπνάει μέσα της κάποια λανθάνουσα μνήμη και σε μια γνωριμία που θα της ανοίξει διάπλατα τις πόρτες προς το πολύπαθο παρελθόν της πατρίδας της μητέρας της, ίσως όμως και προς το δικό της μέλλον...

Ο ισπανικός εμφύλιος και η δικτατορία του Φράνκο, η εποχή του Λόρκα και της Πασιονάρια, η βία και η προσφυγιά, οι ταυρομαχίες και το φλαμένκο ζωντανεύουν γλαφυρά σε αυτή την ιστορία απώλειας και ελπίδας, σύγκρουσης και αγάπης – δηλαδή, ιστορία ζωής.

Μοναδικός συνδυασμός άψογης ιστορικής έρευνας και ευφάνταστης μυθοπλασίας.
The Telegraph

Ανοίγει τα μάτια και αγγίζει τις καρδιές των αναγνωστών... Της αξίζει μετάλλιο.
The Independent

ΨΥΧΟΓΙΟΣ
Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-4334-8
9 786180 143348
ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 26776